

Kjak

Agga Niclasen
meining@meyl.fo

Obama, ikki BP, er tað veruliga bakbeistið í hesum sorgarleiki

Golflekin hevur helst krystaliserað ivan hjá nógvum amerikanarum um teirra próvtøkuríka, men innihaldsleysa forseta

Prógvini eru í yvirflóð. Ein og hvør rættisinnahaldur persónur, sum eftirkannar oljulekan í Meksikoflógvannum, verður tvingaður at koma til tvær niðurstøður. Tann fyrsta, at har eru als eingi prógv um, at BP hevur gjørt nakað skeivt. Tann næsta, at amerikanski forsetin hevur borið seg skammiliga at.

Tað sigur seg sjálv, at sovorðið sum at bora eftir olju meira enn hálvannan kilometur niðanfyrir havbotnin, má vera rættiliga ringt, og ber við sær eina ávísa risiko. Men tað er lívsneyðugt uttan so vit skulu venda aftur til at sutta sýrur og brenna kollektiv bál, meðan vit til fánýtis bíða eftir SEVs ljótu og lasaligu vindmyllum.

Nei, modernaði heimurin hevur tørv á olju. Komandi tjúgu árin, bara fyrri at nýttáttan eftirspurning og avloysa minkandi framleiðslu á eldri boringarokkjum, fara vit at fáa brúk fyrri okkurrátt samsvarandi við tveir Mið-eystur ella fyra nýggj Saudi-arábia. Við hesum í huga er ein greiður tørvur á at kanna alternativ til olju. BP hevur verið í fremstu røð í hesi rationellu rannsakandi, bæði tá ið tað kemur til orkukeldur, sum eru búskaparliga lívførar, men eisini fáa nógv mikið av orku til vega.

Tað gerst alt truplari at finna olju, og tí er tað, at tær stóru oljufyrirtekurnar hava borað á djúpri og djúpri farvatni seinastu tjúgu árin. Tí er tað, at flestir oljuanalytikarar ikki síggja nakað annað alternativ til kanningar í Atlantshavinum og norðurpólsumráðnum. Hetta forkláar eisini nýliga áhugan í Falklands-oyggjunum. Fram um alt, tó, forkláar hetta hvussu

víðtøkin og dreivað boringin í Meksikoflógvannum er, tað skjótast vaksandi oljuøkið í verðini.

Hollywood hevur kanska romantiserað um Red Adair, kendur fyrri at takkla oljueldar, men oljumenn hava altíð vitað, at teir hava fingist við eitt vandamikil evni. Og serliga í hesum døgum, tá ið tað verður borað á djúpum vatni við teim bágum, hetta hevur við sær, mugu realistarnir altíð vinna á mussandi dagdroymarum.

Og tað gera teir eisini. Allar tær stóru oljufyrirtekurnar—eisini BP—eru trásettar av tryggileika. Tær hava skrivstovur og royndarstovur kjokkað við dýrum vísindafólki, sum hugsa um onki annað. Tað er ikki nakað, øll hugsa so nógv um í dagliga sjabbinum. Nakað, nøkur teirra helst eisini kunnu umberast fyrri. Men sum tey fylla hasa materialistisku oljuna á bilin, eiga tey at gera sær greitt, at hasi, ið syrgja fyrri einum nøktandi útboði, vita betur, og vita eisini, at oljan má halda á at floyma, um heimurin skal halda á at rigga.

So, har býr okkurt aftanfyrri. Skuldarkensla, til dømis. Skuldarkenslu-trippið hjá einum stórum parti av egiðstiska miðalklassanum koyrir nettupp uppá, at nýtsla er nakað forherðað nakað, at genmanipulerað fæði er farlig, kjarnorka eisini, vistfrøðiligur matur er nakað gudiligt, meðan hópframleiddur matur frá øðrum heimsparti er eitt syndugt produkt; og hóast hasar studningsfylltu og fuglajaglandi myllurnar fara at geva eins nógv til samlaða orkutørvin sum okkara allarstørstu bítandsklientar,

altso reiðarar, til føroyska búskapin, tá er tað tann prísurin, vit mugu betala... fyrri síðani at halda fram at fylla á og forbrúka til seg og síni og hekla BP ígjøgnum.

Søgjan hjá modernaða oljuídnadinum er prikkað við vanlukku: Exxon Valdez, Piper Alpha, Texas City. Søgjan hjá modernaðari flogferðslu er somuleiðis prikkað við vanlukku—ov talríkar at nevna og væl fleiri offur. Hugskotið, at tað er ein størri vistfrøðilig moralsk leksia í hesum, er eins spillandi sum tað er pillbýtt. Tá ið eitt flogfar dettur niður, skjýtur eingin upp, at flúgvung skal bannast. Tí er tað eins býttisligt at tvinga allar bori-pallar at gevast við at bora.

Vit hava brúk fyrri olju. Har er eingin substituttur fyrri hana. Hon letst, í alt størri mun, at finnast í fjar-skotnum økjum, har tað er torførari at bora. Onkuntíð fara ólukkur at vera. Hetta er hví, oljufyrirtekur solum BP tjena so forbannað nógv pengar: tað er ein funksiún av vandanum at bora eftir hasum evninum bjórað við globala eftirspurninginum.

Men har er ein asins rúgvu av býttisskapi til. Altjóða vinstravongurin hevur altíð hatað oljuídnad; oljukeldan og bilurin eru tvær tær týðningarmestu páfanningarnar hjá kapitalismuni.

Restin av verðini hevði annars líkasum vónað, at hatta anti-olju mósnið var sokkið til botns saman við marxistisku útandingini: ikki so. Eitrandi andin fann bara eitt annað lufthol: útjaðaran av grønu rørslni, ið setur náttúruna omanfyrri mannaættina, og gleðiliga hindrar menniskjanum tær orkukeldur, sivilisásonin er

treytað av!

Í lötuni eru tey grønu før fyrri at skava góðvarnan stuðul inn undir seg við totalt at ógvusliggera hóttanina, oljuboring er fyrri umhvørvið. Ongin vil hava olju í sjónum—ikki eingong Heilsufrøðiliga Starvsstovan, soleiðis at hon kann heimila sín salverandi tilverurætt. Fyrri tað fyrsta, so er tað spill av einum dýrabarum produkti. Fyrri tað næsta, so er tað ein tramans mongd av sjógvum til. Olja er livrunnin, og tí livfrøðiliga niðurbrottilig, serliga í heitari sjógvum. Oljulekarnir eftir fyrsta flógvakríggið í 1991 vóru, sambært reyðu økofasistunum, ein óbøtilig umhvørvisvanlukka. Tað tók umgefrær 2 ár hjá persiska flógvannum at venda aftur til tað, sum hann "eigur" at vera!

Rætt, í Meksikoflógvannum eru trupulleikar við fisking og ferðavinnu. Men aftur her er neyðugt at sýna sálarró. Troystarleysa populerpressan, líka frá dreymaliðnum hjá Dimmu til amerikanska Star, vil hava okkum at trúgva, at louisianska strondin er rokað við giggutum fiskimonnum og konum, hvørs lívssetningur er at fæða børn og gera mat, og at teirra arkadiski friður nú er vordin fullkomiliga vanhalgaður av BPsa kapitalistiska brutaliteti.

Í veruleikanum, tó, stendur olja fyrri furs prosent av louisiansku brutto-tjóðarinntøkuni. Nógvir av fiskarunum hava skyldfólk í fanakenda oljuídnadinum. Prísurin, teir fáa fyrri sítt hál, er bundin av uppburðinum hjá oljudollarunum. BP hevur sagt, at hasi, hvørs starv

og lívskor eru ávirkað, fara at fáa endurgjald. Fimmhundrað fólk arbeiða beint nú við hesum, og hava longu góðtikið 31.000 uppá-hald. Eg meini so við, hevur nakar nakrantíð møtt nakað tryggingarfólk, sum undir-metur sítt tap?

Veruliga hóttanin ímóti louisianska búskapinum, og tann hjá Amerika, kemur faktiskt frá teirra forseta, Barack Obama. Hansara útseting av avlandsboring fer at kosta arbeiði. Men amerikanski forsetin skítur á arbeiði, uttan eitt: hansara. Á ein hátt kemur tað óvart á meg, at tað er endað so galið hjá Obama í samband við oljulekan. Landsins myndugleikar vóru á staðnum alt fyrri eitt; og yvirhvør tóktist vera eitt væl betri tak á støðuni enn tá ið ódnin Katrina gjørdi um seg. Men Golflekin hevur helst krystaliserað ivan hjá nógvum amerikanarum um teirra próvtøkuríka, men innihaldsleysa forseta.

Har er ein trupulleiki. Í javnaðarsinnaðu fjølmiðlunum, serliga í Evropa, hava Obamasa retorisku førleikar verið groteskt yvirmettir. Hann er ikki ein góður røðari. Forseti Reagan og Clinton vóru natúrtalet,

meðan George Bush yngri kundi levera eina framúr framførslu við stuðuli frá einum fyrireikaðum teksti.

Barack Obamasa levering er hinvegin køld, sjálvs-koðandi og innanbundin. Annars eru hansara røður mest meinlíkar einari samling av miðalgóðum rokballadum best hóskaðar einum maskinmeistaraballi í Leirvík... "these people are a part of me, and they are a part of America, this country that I love." Fyri Guds skyld!

Obamasa fremsti spuna-smiður, Rahm Emanuel, segði einaferð: "Lat aldri eina seriøsa kreppu fara til spillis". Og tað hevur vingulskølturin heldur ikki. Tí onki slær ein leskiligan oljuleka. Øll hasi rørandi bílótini av tjørutum sjófuglum og greinastubbarnir stappaðir við hjartaskerandi frágreiðingum um ávirkanina á "viðbrekna økosystemið".

Men, álvaratos, hvat við einum víðursveti av perspektivi her? Sjálvsagt, sorgarleikurin er ein vanligur sakur fyri øll hasi, ið eru komin í hana. Vit fæla øll líka nógv fyrri louisianskum rækjufiskarum, brobber-setandi brimríðarum og fuglulúrarum sum vit høvdu gjørt fyrri offrum og avvarðandi

hjá einhvörjari vanlukku — tað veri seg terrorismu ella tokvanlukku.

Kreppan í Meksikoflógv- anum gav Obama annars tí heilt røttu undanförluna at sjenera oljuídnaðin. Hetta, opinberiliga, so at vit øll fara at liva góð og úrealiseraði í reinum og glaðum býum einamest ríknir av vindi og sól og ævigari træklemman, tá ið terapeutiski vælferð- arstáturin hjá klappandi vinstravonginum ikki slær til.

Spunasmíðurin gloymdi tó at fortelja honum um gamla orðatakið, “bara tí tú tosar, merkir tað ikki, at onkur lurta”. Ókey, forsetaembætið er eitt lógið starv. Tú fært at vita, at tú ert tann alvaldandi samtíðis sum tú ikki sleppur at stýra egnum landi vegna valdsavmarkan í kongressuni. Einasti máttin at bróta út úr Pinkulingalandi er altso at brúka Hvítu húsini sum ein stórreypanði og, til tíðir, frálíkan prædikustól. Men hesin forseti kann ikki tað, av tí at hann ikki er førur fyri at fáa amerikanarar at føla seg gott um seg sjálvar.

Ein forkláring er kanska, at eingin veit, hvat Obama trýr. Stutta skiftið, hann var í senatinum, plaseraði hann seg ultra-langt til vinstru

á mestsum øllum økjum. Hetta hóvaði demokratiskum aktivistum, sum aftur gjørdi hann til forsetavalevni. Tá ið Obama so hevði tryggjað sitt grundarlag, dumpaði hann sín vinstrasinnaða hugburð í royndini at gerast valbærur. Men henda manreran kostaði: tapið av hansara politisku sál. Hetta er tað sama sum ein kronisk politisk kreppa. Ein forseti, sum ikki veit, hvør hann er, kann jú ikki sissa sínar landsmenn.

Ístaðin má hann baktala BP. Tá ið tú lurta at Barack Obama, skuldi tú trúð, at fyrirtøkan var ríkin av George 3. av Bretlandi og Lord North. Og tað blívur verri, tí tað eru tíggu ár liðin, síðani BP gavst at kalla seg British Petroleum. Allíkavæl vil amerikanski forsetin partú venda aftur til gamla navnið, sum um “British” er eitt skemdarhugtak. Merkværdigur atburður, tí BP hevur 24.000 amerikanarar í starvi og 10.000 bretar. So tá ið vingulskølturin svartar hesa megnarfyrirøku, skaðar hann amerikonsk eins væl og bretsk áhugamá.

Og har er so enn ein óundansleppandi niðurstøða. Obama hevur ongan áhuga í hvørgum.

Heðin D. Poulsen

Limur í landsnevndini hjá Sjálvstýrisflokkinum og valevni

Avtakið almennu brenni- vínssøluna og sparið hundraðtals milliúnir

Bara í almennum lönnum kostar almenna rúsdrekka- sölun árliga 12 milliúnir at reka, og eru samlaðu útreiðsl- urnar hjá almennu brenni- vínssøluni yvir 100 milliúnir árliga. Tað er burturvið at spara í almannaverkinum, heilsuverkinum og innan út- búgving, tá so nógvir pengar kunnu sparast við at avtaka almennu brennivínssøluna.

Rúsan tálmar ikki nýtsluni

At tað almenna skal standa fyri og skipa söluna av brennivíni er absurd. Upp- gávan hjá tí almenna liggur í vælferðaruppgávum, ikki í brennivínssølu. Hugskotið um, at Rúsan skuldi hava eina tálmandi ávirkan á rúsdrekkanýtsluna er ikki veruleikin í dag, tá tað so einfalt ber til at fáa fatur á rúsdrekka, sjálvt hjá teimum sum liggja rúsaði heima við hús.

Hugburðurin tálmar nýtsluni

Í miðlunum hava vit hoyrt lógregluna greitt frá, hvussu friðarlig ólavssøkan hevur verið, og er tað eyðsæð, at nýtslumynstrið er broytt. Tað er ikki longur neyðugt hjá feroyinginum at fara í býin á ólavssøku bjálvaður við øl og brennivín, tí nú ber til at keypa tað ein vil av sterkum í býnum. Við at liberalisera og sjónligera rúsdrekka er hugburðurin til rúsdrekka broyttur og harvið nýtslumynstrið.

Alment partafelag er ørskapur

Ætlanirnar hjá samgonguni at gera almennu brennivínss- øluna um til eitt alment partafelag er ørskapur. Tá almennu virkini í síni tíð vóru umløgð til almenn partafeløg var hetta í eini til- gongd at liberalisera ávísar marknaðir, avtaka monopol

og við tí fyri eyga at einskilja almennu partafeløgini seinni.

Einki eftirlit, enn ein almenn nevd og dýran stjóra

Verður ætlanin hjá sam- gonguni at gera almennu brennivínssøluna um til

eitt alment partafelag, fer hetta at hava fleiri óhepnar fylgjur við sær, tá politiski myndugleikin á henda hátt kann spáka sær undan ábyrgd av hesum viðkvæma málsøki.

Alt verandi alment eftirlit, lógtingsins umboðsmaður, landsgrannskoðari og fyri-

sitingarlóggávan verður sett úr gildi. Síðani skal enn ein almenn 5 manna nevd mannast, og frá roynd- um vita vit, at hesar eru ikki bíligar. Eftir at lands- stýrismaðurin hevur sett nevdina, allarhelst eftir tilmæli frá stjóranum, verður lønin hjá stjóranum í Rúsunum neyvan sambært almennum takstum, men ríkur hon allarhelst uppá bankastjóraniveau.

Grundgevingin hjá sam- gonguni at skipa almennu brennivínssøluna í alment partafelag er, at tað er lættari at reka Rúsunu sum al- ment partafelag. Um hetta er grundgevingin, so kann alt alment virksema tað sama skipast í almenn partafeløg.

Eingin fyrimunir við almennum partafelag

Brúkarin, misbrúkarin, tann fráhaldni, eingin fær nakran fyrimun av at leggja Rúsdrekkaølu Landsins í alment partafelag. Tað er einans leiðslan í Rúsunum sum fær fyrimun av einari almennari brennivínssølu skipað í alment partafelag, og so sjálvandi eisini nýggja almenna nevdin.

Heldur skuldi almenna brennivínssølun verið av- tikin, og síðani kundu milli- ónirnar, sum vóru at spara í almennari umsiting verið brúktar til fyrirbygging, upplýsing og til tað fram- úrskarandi arbeiðið ym- isku fráhaldsrøslurnar og stovrnarnir gera fyri tey, har brennivínið hevur tikið yvir.

